

ZÁCHOD

Nechcem byť príliš osobný – veď sme sa len pred chvíľou zoznámili. Ale, stáva sa to len mne alebo aj ty sa ráno zobudíš a pomyslíš si: „Och, musím utekať na záchod!“
V mojej krajine (v Spojenom kráľovstve) sú záchody zvyčajne vnútri, v miestnosti s umývadlom na umytie rúk. Možno si myslíš, že tento moderný luxus si užíva takmer každý, ale, bohužiaľ, na svete sú štyri miliardy ľudí, ktorí nemajú bezpečný prístup k sociálnym zariadeniam. Máme šťastie, že môžeme cikať v pokoji a bezpečí. Kedysi naše záchody také neboli.

POSAĎTE SA

Keď si sadneš na záchodovú misu, robíš niečo skutočne staroveké. Áno, prekvapivo naša záchodová misa siaha až do doby bronzovej pred viac ako štyritisíc rokmi. Používala sa v starovekom Egypte a v starovekej induskej civilizácii (ktorá sa nachádzala na území dnešného Pakistanu a Indie). Misy mohli byť vytesané z kameňa, postavené z tehál alebo vyrobené z jednoduchých drevených dosiek. Ľudia vykonávali svoje potreby do nádoby pod misou alebo do otvoru v žumpe. Induská kultúra bola v hygienickom inžinierstve obzvlášť pokroková: niektoré domy boli napojené na odvodňovacie kanály, ktoré odvádzali splašky, takže osoba, ktorá kakala, mohla spláchnuť smradľavé hovienka vedrom vody. Veľmi pôsobivé!

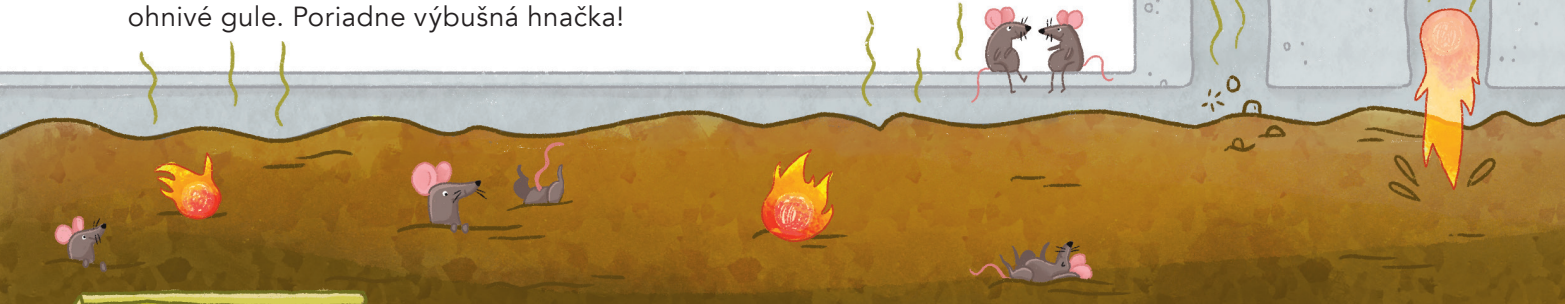
Čauko,
hovienko!

KEĎ SI V RÍME

Väčšina starovekých Rimanov nemala doma luxusné toalety, iba nočníky, ktoré vyprázdňovali vonku. No keď vybudovali mohutné kanalizačné systémy, posunuli záchodovú technológiu do nových výšin (alebo skôr nížin...?). Kanalizácia pod Rómom sa volala *Cloaca Maxima* a potrubia boli také široké, že ľudia cez ne mohli veslovať na člne (aby ich vyčistili, neslúžili na luxusnú plavbu). Všetok odpad z verejných záchodov stekal do nich. Rím sa pýšil 144 verejnými záchodmi, ktoré sa nazývali *foricae*. Niektoré z nich boli obrovské. Na záchodoch sedelo naraz tridsať ľudí, ale na niektorých miestach ich bolo až osemdesiat! Normálka.

Na *foricae* je zarážajúce, že nemali kabínky. Boli to len dlhé lavice s vyrezanými otvormi v hornej časti, čo znamená, že ľudia nemali žiadne súkromie od svojich spolusediacich. Tieto toalety boli aj dosť nebezpečné. Ľudí hrýzli pri vykonávaní potreby do zadku potkany. A to nebolo všetko, nahromadený plyn v kanalizácii sa niekedy vznietil a z otvorov vystrelili ohnivé gule. Poriadne výbušná hnačka!

OBSADENÉ

KRÁĽOVSKÉ SPLÁCHNUTIE

Prečo tvoj záchod nesmrdí? Nuž preto, lebo v potrubí je záhyb, ktorý bráni zapáchajúcemu plynu, aby ti zavanul až do nosa. Muž, ktorý vynašiel túto „pascu na zápach“, bol škótsky hodinár Alexander Cumming v roku 1775, ale nie je pôvodným vynálezcom splachovacieho záchoda, ako ho poznáme dnes. Nie, týmto nóbl priekopníkom v oblasti kakania bol sir John Harington. Bol to elegantný anglický dvoran a krstný syn kráľovnej Alžbety I. V deväťdesiatych rokoch 16. storočia nainštaloval v jej Richmondskom paláci svoj novodobý splachovací záchod a kráľovná Liz bola ohromená, lenže skôr ako mohol svoj vynález predviesť ďalším ľuďom, vykázala ho zo svojho dvora za to, že napísal nemravnú poéziu kritizujúcu jej vládu. Čerešničkou na torte je, že chcel, aby výtlačok jeho knihy visel na záchodovej reťazi a ľudia si ho mohli prečítať počas vykonávania potreby.

NESTREP SA DNU!

Pred šesťsto rokmi v stredovekom Anglicku sa osoba, ktorá vyprázdňovala záchodovú žumpu, nazývala *gongfermor* a zápach z týchto jám smrdel tak odporne, že *gongfermor* niekedy omdlel a utopil sa vo výkaloch. Jedným z obzvlášť nešťastných *gongfermorov* bol Richard the Raker. V 14. storočí čistil ľuďom záchody, až si jedného dňa sadol na svoj vlastný záchod, a ten sa pod jeho váhou zrútil. Strepal sa do svojich výkalov a zomrel. Ach, chudáčisko!

Táto práca smrdí!

NEZASEKNI SA!

Ľšlo o najhoršiu možnú nehodu na záchode. Zvyčajne človek padol zadkom do diery a nastala trápna situácia – uviazol. Pomerne často sa to dialo v krčme Williama Michieho vo Virgínii v USA v osemdesiatych rokoch 18. storočia.

Ľudia navštevovali krčmu pred tým, ako sa vybrali obzrieť si neďaleký dom prezidenta Thomasa Jeffersona, ale diery v záchodovej mise boli priveľké, takže ľudia do nich neustále padali. Michieho poriadne rozčuľovalo, že ich musí zachraňovať, a preto zavesil zo stropu lano, aby sa ľudia mohli vytiahnuť.

Máš sedieť NA záchode, nie V záchode!

